

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านสถานการณ์ และจิตลักษณะกับการยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร 2) เปรียบเทียบอำนาจการอธิบายการยอมรับเกษตรอินทรีย์โดยตัวแปรด้านจิตลักษณะ และตัวแปรด้านลักษณะสถานการณ์ของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่มีอาชีพปลูกผัก ในตำบลท่านัด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 147 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มลักษณะสถานการณ์ 2) กลุ่มจิตลักษณะเดิม 3) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ และ 4) ลักษณะทางชีวสังคม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for windows โดยใช้สถิติ การทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยแบบจับคู่ (Paired Samples t – Test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient ) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4 ข้อ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยอีก 14 กลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรกลุ่มลักษณะสถานการณ์ สามารถอธิบายการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มต่าง ๆ ได้ร้อยละ 18.7 ถึง 56.5 โดยมีตัวอธิบายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะ สามารถอธิบายการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มต่าง ๆ ได้ร้อยละ 24.7 ถึง 57.7 โดยมีตัวอธิบายที่สำคัญ คือ ทศนคติต่อเกษตรอินทรีย์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อมั่นในประสิทธิผลของเกษตรอินทรีย์ ตามลำดับ เมื่อรวมตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์กับกลุ่มจิตลักษณะเข้าด้วยกัน สามารถอธิบายการยอมรับเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มต่าง ๆ ได้ร้อยละ 28.4 ถึง 74.2 โดยมีตัวอธิบายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างเกษตรอินทรีย์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทศนคติต่อเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ตามลำดับ ซึ่งดีกว่าการอธิบายโดยใช้ตัวแปรในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียวถึงร้อยละ 8.1 โดยตัวแปรอิสระที่ให้อธิบายตัวแปรตามได้ดีที่สุด คือ กลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ รองลงมาคือ กลุ่มที่เคยไปศึกษาดูงานเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะสถานการณ์ที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วนปัจจัยทางจิตลักษณะที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทศนคติต่อเกษตรอินทรีย์ โดยปรากฏชัดในกลุ่มที่เคยได้รับการฝึกอบรม และกลุ่มที่เคยไปศึกษาดูงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ควรทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาเรียนรู้ และควรพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ 2) ควรฝึกอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องแก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง 3) ควรจัดอบรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสร้างทศนคติที่ดีต่อเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร 4) รัฐควรกำหนดนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนเกษตรอินทรีย์อย่างชัดเจนและปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจัง และ 5) รัฐต้องกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ฯลฯ พร้อมติดตามตรวจสอบ และควบคุมคุณภาพอย่างจริงจัง

There were three objectives in this study : to study the relationship between situational factors and psychological characteristic factors with adoption of organic agriculture, to compare the psychological characteristic factors with situational factors in terms of explanation power of organic agricultural adoption.

This study is a survey research. The tools used for collecting data were questionnaires. The sample consisted of 147 farmers growing vegetables in Tambon Tanat, Ampur Damnoensaduak, Ratchaburi Province. There are four groups of factors affecting the organic agriculture adoption : 1) situation, 2) psychological trait, 3) psychological situation, and 4) bio-social characteristic. SPSS for Windows was used for data analysis. Four research hypothesis were tested by Pair Samples t-Test, correlation coefficient and Multiple Regression Analysis on total sample as well as on 14 subsamples.

The study showed that situational factors can explain the organic agricultural adoption in each group from 18.7% to 56.5%. The important predictors are good peers organic agriculture role model and government support. Psychological characteristic factors can explain the organic agricultural adoption in each group from 24.7% to 57.7%. The important predictors are attitude towards organic agriculture, achievement motivation and confidence of organic agricultural effectiveness. Situational factors and psychological characteristic factors can explain organic agricultural adoption in each group from 28.4% to 74.2%. The important predictors are good peers organic agriculture role model, achievement motivation, attitude towards organic agriculture and government support. The explanation power of the combination of situational factors and psychological characteristic factors is 8.1% higher than single factor. Training about organic agriculture is the most powerful variable explaining the organic agricultural adoption and the study tour experience is the second place.

The research results show that the adoption of organic agriculture of farmers who grow vegetables depend on the good peers role model and government support. Important psychological characteristic factors are achievement motivation and attitude towards organic agriculture.

From research results, five suggestions can be made : 1) Organic agriculture demonstration should be done in all area for learning and a study tour programme in organic agriculture success area should be promoted. 2) Organic agriculture training programme should be set. 3) Learning programme should be performed for promoting achievement motivation and attitude towards organic agriculture. 4) Government should be set organic agriculture promoting policies and practice. 5) Government must to be serious for standard of bio-organic fertilizer, monitoring and quality control.